

WETENSCHAPPELIJK BUREAU
GROENLINKS

JAARVERSLAG 2018

Inhoud

Inhoud.....	2
1. Bureau de Helling.....	3
1.1 Werkwijze Bureau de Helling	3
1.2 Leeswijzer Jaarverslag 2018.....	3
2. Programmatische oriëntatie Bureau de Helling 2018	4
2.1 Onderzoeksprojecten	4
Circulaire samenleving	4
Technologie in de slimme stad	6
Wonen	7
Arbeidsmarktbeleid	8
Geldstelsel en verduurzaming	8
2.2 Overige projecten.....	9
Verkiezingsprogramma EP.....	9
Festival	10
GEF	10
Hellingproef	11
3. Organisatie	12
4. Financiën.....	12
5. Communicatie en marketing.....	12
Tijdschrift de Helling	12
6. KPI's.....	14
7 Financieel verslag.....	14

1. Bureau de Helling

Bureau de Helling (BdH), het wetenschappelijk bureau van GroenLinks, is een onafhankelijk instituut dat binnen en buiten GroenLinks het maatschappelijk debat stimuleert door smoele te geven aan groene en progressieve politiek. Bureau de Helling heeft drie taken: visieontwikkeling, (partij)programmatische vernieuwing en het voeren van het debat in de samenleving over groene en progressieve politiek.

1.1 Werkwijze Bureau de Helling

Bureau de Helling bereikt deze doelstellingen door platform voor debat te bieden met het tijdschrift de Helling en de website, door deel te nemen aan het publieke debat in Nederland en Europa en door projecten uit te voeren met internationale groene partners, wetenschappelijke instituten en organisaties in Nederland. Bureau de Helling werkt samen met de vereniging GroenLinks en GroenLinkse volksvertegenwoordigers. Daarnaast levert Bureau de Helling penvoerders voor verkiezingsprogramma's van GroenLinks. Bureau de Helling heeft tenslotte een jongeren netwerk dat onder de naam Hellingproef activiteiten organiseert en artikelen publiceert.

1.2 Leeswijzer Jaarverslag 2018

In dit Jaarverslag wordt allereerst de inhoudelijke oriëntatie in 2018 geëvalueerd. Daarna worden de activiteiten rondom de inhoudelijke projecten en activiteiten van het bureau gepresenteerd. Vervolgens wordt verslag gedaan van de activiteiten rondom het magazine de Helling. Tot slot blikken we terug op de plannen van Hellingproef. In Annex 1 wordt het financiële verslag over 2017 gepresenteerd.

2. Programmatische oriëntatie Bureau de Helling 2018

In 2018 kenden de activiteiten van Bureau de Helling twee ‘rode draden’: (on)gelijkheid en duurzaamheid. Deze zagen we terug in de activiteiten die we ondernamen rond maatschappelijke uitdagingen zoals de transitie naar een circulaire economie, de woningmarkt en het ontwikkelen van beleid rondom technologische ontwikkeling. We keken naar de lange termijn, maar speelden ook in op belangrijke ontwikkelingen in beleid, zoals de invoering van de Omgevingswet, een nieuw Klimaatakkoord en de crisis in de publieke sector.

Programmatisch werkten we langs drie lijnen: langetermijn visieontwikkeling, middellange termijn standpuntontwikkeling en korte termijn rapportages. Daarnaast werkten we samen met de partij GroenLinks aan de opbouw van kennis, het opstellen van een verkiezingsprogramma voor de Europese verkiezingen en de inhoudelijke programmering van het GroenLinks festival.

In het door het Wetenschappelijk Bureau uitgegeven tijdschrift de Helling besteedden we aandacht aan een breed scala aan onderwerpen en vernieuwden we de vormgeving.

2.1 Onderzoeksprojecten

Circulaire samenleving

Nederland wil in 2050 circulair zijn. Een circulaire economie draait op schone energie en houdt grondstoffen in kringloop. De keten van productie en consumptie is gesloten. Grondstoffen gaan niet langer verloren als afval of vervuiling. Is een circulair Nederland saai en spartaans, of biedt het meer gezondheid en geluk? Hoe leven, wonen, werken en consumeren we eigenlijk in een circulaire economie? Om die vraag te beantwoorden, begonnen we in 2018 aan het ontwerpen van een scenario voor een circulair Nederland in 2050. We onderzoeken trends en onderstromen die ons een idee geven van de toekomst en vermengen die met een scheut utopisme.

Voor ons scenario halen we ideeën op bij experts en geïnteresseerden. We toetsen de ideeën op haalbaarheid en wenselijkheid. We combineren ze tot een toekomstbeeld in leesbare taal. Aan dit scenario koppelen we ten slotte een politieke agenda, met de stappen die we vanaf nu moeten zetten om tot een economie van gesloten kringlopen te komen.

In 2018 publiceerden we deelscenario's over voedsel en wonen op onze website, na raadpleging van deskundigen tijdens besloten expertmeetings. Het scenario over voedsel werd besproken met geïnteresseerden tijdens een tweetal GroenLinks-bijeenkomsten, waaronder een 'Circulair Lab' in juni als onderdeel van het GroenLinks Festival in Eindhoven. Dit lab telde ongeveer honderd deelnemers. Ook via de website van Wetenschappelijk Bureau GroenLinks werden reacties verzameld, met het oog op verbetering van het scenario.

Het scenario over bouwen en wonen in 2050 werd bediscussieerd tijdens een conferentie over circulair bouwen, die het Wetenschappelijk Bureau in samenwerking met Milieunetwerk GroenLinks organiseerde in november. Deze conferentie, in het circulair paviljoen Circl op de Amsterdamse Zuidas, trok meer dan honderd deelnemers. Tot de sprekers behoorden drie Tweede Kamerleden van GroenLinks, Cécile van Oppen van het landelijke transitieteam Circulaire Bouweconomie, Ton Bastein van TNO en vele andere deskundigen. De conferentie leverde een groot aantal aanbevelingen op voor het aanjagen van circulair bouwen op verschillende politieke niveaus. Op onze website staan de aanbevelingen en verslagen van de conferentie:

<https://wetenschappelijkbureaugroenlinks.nl/deelonderzoek/circulair-bouwen>. Als uitvloeisel van de conferentie dienden GroenLinks-vertegenwoordigers in Leiden, Noordoostpolder en de provincie Utrecht moties in over circulair bouwen.

In 2019 vervolgen we het project met een deelscenario over plastic en elektronica, een conferentie over biomassa en een slotpublicatie.

In samenhang met het project rond de circulaire samenleving werden in 2018 ook twee korte rapportages gepubliceerd, over gemeentelijk klimaatbeleid en over de Omgevingswet. De quickscan *Gemeentelijke invloed op de CO₂-uitstoot*, die in samenwerking met de Tweede Kamerfractie gelanceerd werd in maart, vlak voor de gemeenteraadsverkiezingen, kreeg veel aandacht in de pers. We haalden zelfs de voorpagina van Teletekst met de conclusie dat gemeenten invloed hebben op ruim een derde van de Nederlandse CO₂-uitstoot.

Over de Omgevingswet publiceerden we in het voorjaar een driedubbelinterview met deskundige, lokaal actieve GroenLinksers in tijdschrift de Helling en op onze website. Zowel de risico's van de nieuwe megawet als de kansen voor de energietransitie en de circulaire economie werden daarin belicht. Het Wetenschappelijk Bureau was medeorganisator van drie workshops voor GroenLinks-gemeenteraadsleden over de Omgevingswet, in april en juni.

Het interview in tijdschrift de Helling ging vergezeld van een voorbeeldparagraaf over de Omgevingswet voor lokale coalitieakkoorden. Passages uit deze voorbeeldparagraaf vonden hun weg naar de coalitieakkoorden die mede door GroenLinks-fracties gesloten werden in de gemeenten Rijswijk, Lochem, Arnhem, Den Bosch, Voorschoten, Kampen en Amersfoort.

Voorgenomen output	Timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
3 bijeenkomsten met in totaal 250 bezoekers	Q 2,3,4	Verbetering van het 2050-scenario. Sterkere profilering van WB en GroenLinks op het thema circulaire economie. Steviger netwerk WB.	2 expertmeetings met ca. 30 deelnemers, 3 publieks-bijeenkomsten met ca. 220 deelnemers. Verbetering 2050-scenario. Profilering en steviger netwerk op terreinen kringlooplandbouw en circulair bouwen. Moties van GroenLinks lokaal en provinciaal n.a.v. conferentie Circulair Bouwen.	
Debat op website met 1000 bezoekers en 20 actieve bijdragen	Q 3,4	Idem.	Ca. 15 artikelen en reacties van derden op website. (Reacties op 2050-scenario Bouwen en Wonen zijn verdwenen bij make-over website.) Aantal bezoekers boven 1000.	

3 publicaties in externe media met 10.000 bereik onder primaire doelgroep	2018	Idem.	1 opiniestuk in Trouw 1 artikel van website BdH overgenomen door blad en website Bouw Circulair, met bronvermelding.	
Publicatie boek, met 500 oplage en 300 bereik onder de doelgroep	2019	Politieke vertegenwoordigers van GroenLinks nemen meer initiatieven rond de circulaire economie en kunnen daarbij een aanstekelijk verhaal vertellen. 10 van hen verwijzen daarbij naar het 2050-scenario of het project. Meer voortrekkers van de circulaire economie in het bedrijfsleven zien in GroenLinks een bondgenoot.	In voorbereiding.	

Technologie in de slimme stad

Mensen maken technologie, maar technologie maakt ook de mens. Technologische innovaties veranderen ons leven, onze maatschappij en zelfs onze ethiek. We kunnen de ontwikkeling van nieuwe technologie dan ook niet overlaten aan ingenieurs en managers. Welke besluiten mogen door algoritmes genomen worden, in plaats van door mensen? Van wie zijn de gegevens die door slimme sensoren op straat verzameld worden? Vertrouwen we de zorg voor ouderen toe aan robots? Die vragen gaan ons allemaal aan. Nieuwe technologie vereist publiek debat en democratische sturing.

In februari 2018 organiseerde het Wetenschappelijk Bureau GroenLinks, in samenwerking met de Eerste Kamerfractie van GroenLinks, de conferentie *Kan technologie ook links zijn?*, met speeches van onder meer de hoogleraren Tsjalling Swierstra en Ton Wilthagen en met debatbijdragen van een aantal Eerste en Tweede Kamerleden. De conferentie trok ongeveer 110 deelnemers – het maximum van de senaatszaal. We hadden de zaal met gemak twee- of driemaal kunnen vullen, zo groot was de belangstelling. Op onze website staan verslagen en video's van de conferentie:

<https://wetenschappelijkbureaugroenlinks.nl/deelonderzoek/kan-technologie-ook-links-zijn>

Tijdens de conferentie bleek dat er onder de politieke vertegenwoordigers van GroenLinks behoefte bestaat aan politieke handvatten voor het beoordelen van de ontwikkeling en uitrol van nieuwe technologie. Daarom is het Wetenschappelijk Bureau medio 2018 gestart met het schrijven van een *Handvest voor slimme stad*, dat lokale politici en betrokken burgers moet helpen om een geïnformeerd oordeel te vellen over technologische vernieuwingen binnen hun gemeente. We werken in dit project samen met filosofen, wetenschappers, politici en praktijkexperts. Zij bestuderen lokale ervaringen met technologische innovaties en trekken daar lessen uit. Deze lessen worden samengevat in een twintigtal beginselen. Samen gaan die het Handvest vormen. Dat zal in 2019 worden gepubliceerd.

Voor Dwars, de jongerenorganisatie van GroenLinks, hield Richard Wouters namens het Wetenschappelijk Bureau in april een inleiding over de politieke en ethische aspecten van zorgrobots.

Voorgenomen output	Timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
Handvest voor de Slimme Stad in concept opgesteld	Q 2	Gedeelde missie in projectgroep. Leidraad voor benaderen auteurs en sprekers op conferentie.	Concept geschreven. Auteurs gevonden. Lijst potentiële sprekers.	
Debat op website met # bezoekers en # actieve bijdragen	Q 3,4	Verbetering van Handvest. Grotere bekendheid project onder GroenLinkers.	Uitgesteld tot 2019, te combineren met GEF-project <i>Charter for the Smart City</i>	
# publicaties van experts nav Handvest	Q 3,4	Verbetering van Handvest. Steviger netwerk BdH.	BdH heeft input geleverd voor speech Kathalijne Buitenweg en deze op website gepubliceerd. 3 artikelen van experts in tijdschrift de Helling.	
Slotpublicatie	Q 4	# politieke vertegenwoordigers van GroenLinks, met name in gemeenten en in de Tweede Kamer, passen de beginselen uit het Handvest toe bij debatten en initiatieven rond technologie.	Uitgesteld tot 2019; hoofdstukken zijn in voorbereiding.	

Wonen

De huidige woningmarkt telt winnaars en verliezers, woningtekorten en schokken in de huizenprijs en huur. De winnaars van het woonbeleid zijn de eigenaren van huizen die in het verleden hun woningen goedkoop konden financieren, veel hypotheekrenteaftrek genoten en de vruchten plukten van forse waardestijgingen van hun woningen. Ook beleggers die woningen opkopen en tegen de hoofdprijs in de vrije sector verhuren, behoren tot de winnaars.

Woningzoekenden in de sociale huursector zijn de verliezers. Er is een groot tekort aan betaalbare sociale huurwoningen. Ook de starters op de woningmarkt verliezen. Vooral mensen met een laag middeninkomen, die geen toegang hebben tot de sociale huur, kunnen dikwijls geen geschikte koopwoning vinden.

Huurstijgingen, woningtekorten, speculatieve aankopen door beleggers, het tussen wal en schip raken van de lage middeninkomens, langere wachttijden in de sociale huursector; al deze negatieve ontwikkelingen komen niet uit de lucht vallen. Het zijn de gevolgen van politieke keuzes, de effecten van gevoerd beleid.

Als alternatief voor het huidige woonbeleid onderzoeken we een reeks hervormingen die bijdragen aan evenwichtige en duurzame oplossingen voor de problemen op de woningmarkt, op zowel de korte als lange termijn. Kern van de aanbevelingen: we moeten het woonbeleid niet langer aan de markt overlaten, maar gericht overheidsbeleid herintroduceren.

Dit project vond grotendeels plaats in 2018. Het uiteindelijke resultaat wordt in de vorm van een rapport begin 2019 gepresenteerd. Naast een analyse van de huidige problemen op de woningmarkt bevat de eindrapportage aanbevelingen voor beleid dat betaalbare, toegankelijke en duurzame huisvesting voor iedereen tot stand brengt.

Voorgenomen output	timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
3 artikelen in tijdschrift de Helling over gerelateerde thema's	Q 2,3,4	Wonen staat op de agenda binnen GroenLinks	# artikelen gehaald, wonen is speerpunt in GroenLinks soc-econ agenda	
2 opinieartikelen van betrokken experts op basis van deelprojecten	Q 3,4	Artikelen in kranten worden geplaatst	Nog niet gerealiseerd vanwege vertraging oplevering eindbundel	
2 concrete voorstellen die de Tweede Kamerfractie kan lanceren	Q 4	GroenLinks wordt herkend als de partij met oplossingen voor wonen	Voorstellen op gebied speculatie woningmarkt overgenomen	
Een lijst met minimaal 5 concrete punten voor het Tweede Kamerprogramma 2021	2019	Selectie van standpunten	Programma wordt in 2019 gestart	
Slotpublicatie	2019	Kader voor politieke standpunten van GL over wonen	Uitgesteld tot 2019	

Arbeidsmarktbeleid

De Nederlandse arbeidsmarkt functioneert niet optimaal. Zelfs nu de economie op volle toeren draait, zitten honderdduizenden mensen werkloos thuis. Het grootste deel van deze mensen zou graag aan het werk gaan maar krijgt op dit moment niet de juiste ondersteuning. Mensen met een arbeidsbeperking kunnen geen (vast) contract krijgen en voor honderdduizenden werklozen is de hoop simpelweg opgegeven dat zij ooit nog werk vinden. Tegelijkertijd moeten andere werkzoekenden verplicht meedoen aan re-integratietrajecten waar zijzelf het nut niet van inzien en waarvan de effectiviteit nauwelijks is bewezen.

In oktober 2018 zijn we daarom een onderzoek gestart naar de mogelijkheden van een efficiënter, doelmatiger en vooral eerlijker actief arbeidsmarktbeleid. In eerste instantie beperkte het project zich tot een aantal specifieke instrumenten en voorzieningen maar al snel groeide het uit tot een bredere overdenking over de toekomstbestendigheid van ons huidige socialezekerheidsstelsel. De bedoeling is nu om voor de zomer een bundel te publiceren waarin verschillende auteurs ingaan op de stand van de huidige arbeidsmarkt, de positie van specifieke achterblijvende groepen en de gewenste rol van de overheid hierbij.

Dit project stond nog niet in het Jaarplan 2018. Resultaat indicatoren zijn gepland in 2019.

Geldstelsel en verduurzaming

Hoewel we er elke dag mee te maken hebben, denken we er eigenlijk nooit diep over na: ons geld. In de nasleep van de financiële crisis laaide de discussie over geld echter weer op, versterkt door een groeiend maatschappelijk wantrouwen tegen de financiële sector en bankiers in het bijzonder. Deze discussie levert fundamentele vragen op. Wie scheidt ons

geld? Wat moet het doel zijn van de financiële sector? Welke rol moet de overheid aannemen?

In navolging van deze discussie kreeg de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) de opdracht om een rapport te schrijven over de inrichting van het Nederlandse geldstelsel. Hieruit blijkt duidelijk dat commerciële banken een grotere rol spelen dan gedacht. Zo komt verreweg het grootste gedeelte van ons geld ter wereld als een tegoed op een bankrekening. Ook verzorgen commerciële banken veel publieke goederen, zoals ons betalingssysteem en een 'veilige' plek voor ons spaargeld. Omdat de scheiding tussen private en publieke belangen binnen het geldstelsel onduidelijk is geworden, wordt het ook moeilijk om publieke belangen te borgen.

Binnen dit onderzoek bleef een actueel cruciaal onderwerp echter onderbelicht: duurzaamheid. Omdat we aanwijzingen vonden dat er een verband bestaat tussen de inrichting van het geldstelsel en de verduurzaming van de maatschappij, besloten we hier verder onderzoek naar te doen. Hierbij kijken we enerzijds naar de inrichting van het geldstelsel (bijvoorbeeld de rol van de centrale bank), anderzijds naar de bredere financiële sector (bijvoorbeeld de allocatie van geld door commerciële banken). Wij zien hierbij een dubbele rol voor het Wetenschappelijk Bureau: enerzijds willen we een informatief overzicht creëren van de moeilijke kwesties binnen de discussie, anderzijds een toekomstgericht handvest bieden voor de politiek.

Het informatieve deel van het project speelde zich grotendeels af in het laatste kwartaal van 2018. Aan de hand van gesprekken met betrokkenen vormden we een beeld van de geldstelseldiscussie. Daarnaast zochten we op basis van een literatuurstudie naar mogelijke hindernissen in het geldstelsel voor de verduurzaming van de maatschappij. Deze hindernissen zitten enerzijds in de allocatie van geld met een nauwe focus op financieel rendement op de korte termijn, anderzijds in verkeerde beleidsprykkels in de inrichting van het geldstelsel. Zo ontbreekt beleid gericht op het verduurzamen van de financiële sector en hindert een groot deel van de bestaande bankregulering verduurzaming juist.

In het voorjaar van 2019 zullen we deze bevindingen verder aanscherpen om vervolgens een handvest te schrijven voor hervormingen binnen het geldstelsel en de financiële sector. We toetsen onze conclusies middels een expertmeeting, met betrokkenen uit de financiële sector en de wetenschap. We streven ernaar om het eindrapport op te leveren in de eerste helft van 2019.

Dit project stond nog niet in het Jaarplan 2018. Resultaat indicatoren zijn gepland in 2019.

2.2 Overige projecten

Verkiezingsprogramma EP

In 2018 is het nieuwe verkiezingsprogramma opgesteld voor de Europese verkiezingen, die in mei 2019 plaatsvinden. De commissie die dit programma opstelde werd voorgezeten door Tweede Kamerlid Bram van Ojik, die terzijde werd gestaan door een secretaris. Deze rol werd ingevuld door het wetenschappelijk bureau.

De secretaris organiseerde het proces dat tot de vaststelling van het programma tijdens een GroenLinks congres leidde, hij schreef mee aan het programma en speelde een cruciale rol in het amendementenproces. Op deze manier was de bijdrage van het wetenschappelijk bureau aan het Europese verkiezingsprogramma zowel organisatorisch als inhoudelijk substantieel.

Het programma is begin 2019 vastgesteld.

Voorgenomen output	timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
Visietekst van het EP verkiezingsprogramma	Q3	Kader voor politieke standpunten van GL in EP	Opgeleverd	
Programmapunten in het EP verkiezingsprogramma	Q3	Selectie standpunten	Op breed terrein standpunten meegeschreven	
Advisering pre-amendementen en amendementen	Q1 2019	Besluitvorming op het congres	Soepel amendementenproces tijdens congres in november 2018 afgerond	
Afronding verkiezingsprogramma	Q1 2019	Vastgesteld verkiezingsprogramma dat heldere koers voor GL in EP geeft	Vastgesteld programma	

Festival

In juni 2018 organiseerde het landelijk bureau van GroenLinks een festival. Tijdens dit festival kwamen een paar duizend GroenLinks leden en sympathisanten naar het Strijp terrein in Eindhoven, om deel te nemen aan debatten, lezingen te horen, elkaar te ontmoeten en te genieten van gezond en lekker eten en drinken.

Het wetenschappelijk bureau verzorgde een deel van het inhoudelijke programma van de dag. De lopende onderzoeken van het wetenschappelijk bureau dienden als input voor de discussies. Er waren debatten over de circulaire economie, over woonbeleid, klimaat, onderwijs en zorg.

Zowel organisatorisch als inhoudelijk droeg het wetenschappelijk bureau bij aan het festival. Tevens werd een deel van de onderbesteding uit 2017 gereserveerd voor een financiële bijdrage aan het festival.

Voorgenomen output	timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
Het WB levert inhoudelijke bijdragen aan het programma van het festival	Q2	Inhoudelijke bijdrage aan 4 programmaonderdelen	Gerealiseerd	
Financiële bijdrage aan het festival	Q2	Besteding deel bestemmingsreserve uit 2017 aan festival	Gerealiseerd	

GEF

De Green European Foundation (GEF) is een onafhankelijke stichting verbonden aan de Europese Groene Partij (EGP). Het wetenschappelijk bureau van GroenLinks is sinds de oprichting hiervan bij de GEF betrokken. De directeur van het wetenschappelijk bureau onderhoudt de contacten met de GEF. Daartoe bezoekt hij drie a vier keer per jaar bijeenkomsten van de GEF in Brussel of elders.

In 2018 was het wetenschappelijk bureau bij drie bijeenkomsten van de GEF aanwezig. Deze bijeenkomsten gingen over Europese groene politiek, de rol van de overheid bij het inrichten van lokale commons-initiatieven en besprekingen over thematische prioriteiten van de GEF.

Het wetenschappelijk bureau levert, als een van de grootste leden van de GEF, inhoudelijke bijdragen aan het werk van de GEF. Waar mogelijk en gewenst werkt het wetenschappelijk bureau met de GEF samen in transnationale projecten. In 2018 werd voor een tweetal transnationale projecten een voorstel door het wetenschappelijk bureau ingediend. Een van die twee voorstellen is gehonoreerd en leidt tot een transnationaal project over technologie in 2019. De tweede aanvraag – over actief arbeidsmarktbeleid in groen Europees perspectief – is nog in behandeling.

Voorgenomen output	timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
Aanwezigheid bij minimaal 75 % vergaderingen GEF	Q4	Vertegenwoordiging van WB is aanwezig en levert actief input op de agenda	Gerealiseerd	
Indiening van minimaal 1 project voor transnationale samenwerking	Q4	Indiening bij call for proposals	Gerealiseerd	

Hellingproef

Hellingproef is het jong wetenschappelijk bureau van GroenLinks. Het is de jongerentak van het wetenschappelijk bureau en richt zich in het bijzonder op jongvolwassenen en starters met interesse in groene en linkse politiek. Hellingproef wil het politiek denken van geïnteresseerden prikkelen. Daartoe organiseert het bijeenkomsten, debatten en symposia waar wetenschap en politiek samenkomen. Hellingproef doet dat niet alleen en werkt samen met andere organisaties zoals jong wetenschappelijke bureaus van andere politieke partijen, DWARS en vanzelfsprekend de Helling.

In 2019 richt Hellingproef zich op twee thema's die meer aandacht verdienen binnen GroenLinks. Dit zijn: technologiepolitiek en de fundamenteën van het GroenLinks gedachtegoed. Met betrekking tot het eerste thema worden werkbezoeken naar Tech startups georganiseerd en zal er aandacht zijn voor de Chinastrategie. Op het tweede thema zal Hellingproef met het wetenschappelijk bureau samenwerken.

In 2018 is er in het bijzonder aandacht uitgegaan naar het vergroten van bereik via sociale media en een verdere professionalisering van de eigen organisatie. Activiteiten in 2018 waren onder andere:

- Het politiek diner met Kees Vendrik
- Bijeenkomst over ongelijkheid op de woningmarkt met o.a. Linda Voortman
- Serie masterclasses 'Groen verdeelt' i.s.m. de Jong Wiardi Beckman Stichting (JWBS)
- Symposium 'Next Tech' i.s.m. JWBS en Route66

Voorgenomen output	timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
1 gezamenlijk project Hellingproef en WB, met een bereik van minimaal 50 35-minners	Q3,4	Bekendheid bij 35-doelgroep	Gerealiseerd	

3. Organisatie

In de loop van 2018 is een projectmatige structuur en werkwijze ingevoerd. Medewerkers stellen projectplannen op, monitoren voortgang, sturen op indicatoren en bewaken kwaliteit, budget en planning.

Voorgenomen output	timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
Ingerichte en toegeruste projectorganisatie	Q2,3,4	Werkzaamheden en activiteiten van het WB nemen toe in kwantiteit en kwaliteit.	Projectmatige werkwijze ingevoerd, nieuwe projecten gestart, lerende organisatie	

4. Financiën

In 2018 is een eerste kleine stap gezet die tot grotere diversificatie van inkomsten zal gaan leiden. Op een *call for proposals* van de Green European Foundation (GEF) eerste zijn twee projectvoorstellen ingediend. Projectgebonden financiering is hiermee de eerste stap op weg naar verbreding van de inkomsten. In 2019 zullen verdere stappen worden ondernomen om de doelstellingen uit het strategisch plan te realiseren.

In 2018 hebben we een onderbesteding op personeelskosten en (dus) op enkele projectkosten gehad. Dat is het gevolg van niet ingevulde vacatures. Einde 2018 was het team van het WB compleet. De onderbesteding is deels als bestemmingsreserve aan de begroting 2019 toegevoegd (zie hiervoor het Financieel Jaarverslag).

Voorgenomen output	timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
1 project waarvoor een externe financier wordt gevonden	Q 4	Voldoende matchfunding (minimaal 15K) voor de start van een extra project in 2018	Projectvoorstel gehonoreerd, > € 20.000,- extra financiering	

5. Communicatie en marketing

Tijdschrift de Helling

Het jaar 2018 stond voor tijdschrift de Helling in het teken van verandering.

Lezersonderzoek

Uit een in het voorjaar gehouden lezersonderzoek en gesprekken met mensen binnen de partij bleek dat het tijdschrift weliswaar goed gewaardeerd wordt door de huidige abonnees, maar als onvoldoende relevant werd gezien door GroenLinksers binnen de partij. De kenmerkende, kunstzinnige vormgeving werd daarnaast te vaak als storend ervaren, overigens ook door abonnees. Bovendien drukt het tijdschrift te zwaar op de begroting van het wetenschappelijk bureau.

Restyling

Om het tijdschrift beter te laten aansluiten bij de doelen van het wetenschappelijk bureau, om het relevanter te maken voor GroenLinks en om het tijdschrift op den duur kostenneutraal te kunnen maken, is besloten het tijdschrift te onderwerpen aan een restyling. In het voorjaar is een briefing uitgezet bij vier verschillende bladenmakers/vormgevers, inclusief de toenmalige vormgever. Hen is gevraagd een plan van aanpak te maken voor een tijdschrift dat aansluit bij de genoemde doelstellingen. Twin Media bv uit Culemborg, een zeer ervaren bladenmakersbureau dat vele titels in portefeuilles heeft, kwam zowel inhoudelijk als financieel als beste naar voren in deze pitch. Onder leiding van de hoofdredacteur is samen met dit bureau een bladformule ontwikkeld voor het tijdschrift, gebaseerd op de gestelde doelen. In deze bladformule zijn doelgroep, doelstellingen en de pijlers van het blad vastgesteld en zijn een aantal rubrieken bedacht. De bladformule was uitgangspunt voor de nieuwe vormgeving. Ook zijn we overgestapt naar een andere drukkerij, waarmee aanzienlijke kosten worden bespaard, zonder in te leveren op de hoge criteria op het gebied van duurzaamheid.

De eerste vernieuwde Helling verscheen op 18 december. Op het nieuwe ontwerp en formaat hebben we uitsluitend positieve reacties ontvangen.

Abonnees

Op 1 januari 2018 had de Helling 1276 abonnees, op 31 december 2018 waren dit er 1318. Dit blijft achter bij planning. Omdat de restyling pas in december was afgerond, hebben we geen grote wervingsactie gehouden. Dit zal worden gedaan rond de verschijning van het lentenummer op 26 maart.

Voorgenomen output	timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
Restyling tijdschrift op basis van lezersonderzoek en redactieformule	Q3	Een tijdschrift dat aansluit bij de doelstellingen en doelgroepen van het blad, en dat herkenbaar is als uitgave van Bureau de Helling.		
# marketing acties	Q4	Groei abonnees tijdschrift met 150		

Green European Journal

De Helling werkt waar mogelijk samen met het Europese zusterblad Green European Journal (GEJ). De hoofdredacteurs hebben regelmatig overleg over onderwerpen die voor beide publicaties bruikbaar zijn. De GEJ heeft al diverse artikelen uit de Helling laten vertalen in het Engels en online gepubliceerd. Daarnaast heeft de hoofdredacteur van de Helling meegedacht over de invulling van een Europa-special van de GEJ. Vanwege financiële krapte brengt de GEJ minder papieren edities uit en ligt de nadruk sterk op online publicaties.

Website

In 2018 is de website van het wetenschappelijk bureau vernieuwd. De nieuwe website is beter afgestemd op de beoogde doelgroep en kent een inhoudelijk overzichtelijkere

structuur. Het tijdschrift de Helling is volledig geïntegreerd en krijgt begin 2019 een online abonneerversie (paywall).

Voorgenomen output	timing	Voorgenomen outcome	Resultaat	
Communicatiestrategie WB opgeleverd en vastgesteld	Q 2	Consistentie en coherentie in boodschap en reputatie van het WB	Voorlopige communicatiestrategie opgeleverd door a.i. medewerker	
0-meting op kernwaarden WB	Q 3	Inzicht in de reputatie van het WB bij primaire doelgroep	Niet gedaan	
Marketingstrategie voor tijdschrift de Helling	Q 3	Marketingacties leidend tot een abonneegroei van + 150	Aanpak en strategie ontwikkeld, uitvoering uitgesteld tot 2019	
Database met contacten op geselecteerde thematische gebieden	Q 3	Betrokkenheid van kwalitatief netwerk bij projecten WB	Niet gedaan, uitgesteld naar 2019	

6. KPI's

In 2018 hebben we met een onvolledig team aan enkele langere termijn projecten gewerkt. De middellange en korte termijn projecten die wel gepland stonden in het Jaarplan, zijn niet of slechts gedeeltelijk uitgevoerd.

De kennismodules die in het Jaarplan 2018 opgenomen waren zijn niet uitgevoerd. De reden daarvoor is dat de GroenLinks Academie, de afdeling die de uitvoering van de modules als verantwoordelijkheid heeft, geen prioriteit aan deze modules gaf.

Activiteit	Doel 2018	Resultaat
Lange termijn visieontwikkeling	3	
Middellange termijn standpuntontwikkeling	3	
Korte termijn rapportages	6	
Verkiezingsprogramma ontwikkeling	1	
Kennisontwikkeling modules	2	
Groei tijdschrift de Helling	+ 150	
Projectmatige organisatie ingericht	afgerond	
Project financiering	15 K	
Communicatiestrategie	afgerond	
Database	ingericht	

7 Financieel verslag

Zie bijlage.